

Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd
Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

Toegangsteam Jeugd in gemeenten Hoogeveen en De Wolden

*Toezicht naar de vakbekwaamheid en
cliëntgerichtheid bij de probleemanalyse en het
(gezins)plan*

Rapport De Wolden Hoogeveen

Toegangsteam Jeugd aan het woord

Op deze punten uit het rapport zijn we trots:

We zijn er trots op dat ouders en jeugdigen zich gehoord voelen, dat in het werk de hulpvraag centraal staat en dat betrokkenen melden dat de gezinssituatie gezamenlijk in kaart wordt gebracht en dat ze in de gelegenheid worden gesteld om mee te beslissen over het hulpverleningstraject. We zijn trots op de grondige analyses, het toepassen van het leidende principe van matched care en dat we voortdurend werken aan het versterken van partnerschap in de zorgketens. We zijn verder trots op de expertise op het gebied van veiligheid die goed onderbouwd is beschreven en is vastgelegd en dat een zorgvuldige dossiervoering is vastgesteld.

Met deze punten uit het rapport gaan we aan de slag:

- Werkwijze triageren invoeren
- De richtlijn "Samen met ouders en jeugdige beslissen over passende hulp" implementeren
- Elke jongere van 12+ betrekken bij het zorgtraject. Bij 12- vindt overleg met betrokkenen plaats over meerwaarde betrekken van kind
- Voorlichting over klachtprocedure wordt mondeling en schriftelijk gegeven waarbij ook wordt verwezen naar een onafhankelijk vertrouwenspersoon
- Een klachtprocedure op basis van de Jeugdwet implementeren
- VOG verstrekt voor start nieuwe medewerker

Wat gaan jeugdigen en ouders hiervan merken?

Ouders en jeugdigen ervaren een hoge mate van gelijkwaardigheid en professioneel partnerschap bij het oplossen van hun hulpvragen.

Tieners worden mede regisseur van hun hulpverleningstraject.

Betrokkenen kunnen ons te allen tijde benaderen met vragen en weten waar ze terecht kunnen voor een (onafhankelijke) behandeling indien sprake is van onvrede en klachten over medewerkers en/of procedures van de organisatie.

Conclusie van de inspectie

Over het algemeen is de inspectie positief over de wijze waarop de (samenwerkende) gemeenten Hoogeveen en De Wolden op een methodische en integrale wijze de toegang tot de jeugdhulp vormgeven. Medewerkers zijn deskundig en spannen zich in om zo zorgvuldig mogelijk met het gezin de hulpvraag in beeld te krijgen. Daarbij hebben medewerkers veel aandacht voor de veiligheid binnen het gezin en maken ze hun afwegingen over de inzet van jeugdhulp in multidisciplinair overleg. De inspectie heeft ook gezien dat sommige zaken beter kunnen of moeten, zoals het actiever betrekken van jeugdigen bij het proces om te komen tot de juiste hulp, en het bieden van de juiste klachtenroute voor ontevreden cliënten. De inspectie heeft er echter vertrouwen in dat de gemeenten de benodigde verbeteringen doorvoeren en ziet geen reden om vervolg te geven aan dit toezicht.

1 Inleiding

De Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd (hierna: inspectie) voerde in november 2022 aangekondigd toezicht uit bij Toegangsteam Jeugd van de (samenwerkende) gemeenten Hoogeveen en De Wolden.

Aanleiding: Toezicht bij lokale teams door de inspectie

Dit toezicht maakt deel uit van een reeks van toezichten die de inspectie uitvoert bij lokale teams in vijftien gemeenten in de periode oktober 2022 tot februari 2023. De IGJ is dit toezicht gestart omdat de lokale teams een centrale rol vervullen bij de toeleiding van jeugdigen en hun gezinnen naar passende hulp. Gemeenten zijn – in lijn met de transformatiedoelen in de Jeugdwet - gericht op de inzet van tijdige en passende hulp dichtbij huis. De inzet van lokale teams moet voorkomen dat problematiek verergert en inzet van zwaardere hulp nodig wordt. In veruit de meeste gemeenten hebben de lokale teams daarom de belangrijke taak gekregen om de situatie van kinderen en hun gezinnen in kaart te brengen, te beoordelen of en zo ja welke hulp nodig is, waar nodig te coördineren en in veel gevallen ook zelf hulp te bieden.

Doel van het toezicht

Zorgvuldige triage, een goede analyse en plan zijn de eerste belangrijke stappen om tot passende hulp voor een jeugdige te komen, of om een jeugdige en zijn ouders op een andere manier verder te helpen. De inspectie brengt met dit toezicht in beeld hoe de professionals van de gemeente Hoogeveen en de gemeente De Wolden die analyse en dat plan maken. Doen zij dit vakbekwaam en cliëntgericht en zijn ze hiervoor voldoende toegerust?

Het doel van het toezicht is dat de inspectie gerichte aanbevelingen kan doen om de vakbekwaamheid, cliëntgerichtheid en toerusting van de professionals verder te bevorderen. Specifiek bij het maken van de analyse en plan voor een jeugdige en zijn ouders door de lokale teams.

De inspectie wil met haar toezicht bijdragen aan de borging van belangrijke kwaliteitsaspecten, zoals de deskundigheid van professionals in de lokale teams en de cliëntgerichtheid en rechtsbescherming van jeugdigen en ouders. Daarnaast realiseert de inspectie zich de opgave van de lokale teams om door te ontwikkelen, en wil zij een positieve bijdrage leveren aan deze transformatie. Nadat de IGJ de vijftien toezichtonderzoeken heeft uitgevoerd in de gemeenten, stelt zij een overkoepelende rapportage op. Doel hiervan is de bevindingen uit de vijftien toezichtbezoeken te duiden in relatie tot het *Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming* en de *Hervormingsagenda Jeugd*.

Opzet van het onderzoek

Het onderzoek is uitgevoerd aan de hand van het toetsingskader dat de inspectie hanteert bij het toezicht op de kwaliteit van jeugdhulp: Het JIJ-kader. Dit toetsingskader bestaat uit drie thema's: ontwikkelingsgerichte hulp, de deskundige hulpverlener en goed bestuur.

Omdat de inspectie binnen dit toezicht kijkt naar de vakbekwaamheid en cliëntgerichtheid van professionals in de lokale teams bij de probleemanalyse en plan, is een selectie gemaakt van de normen waarop het toezicht zich heeft gericht. Dit zijn de normen 1.1, 1.2, 1.3, 2.1, 2.2, 2.3 en 3.4 van het JIJ-kader. Het volledige JIJ-kader is te vinden op:

www.igj.nl/publicaties/toetsingskaders/2021/01/05/het-jij-kader.

De voor dit toezicht geselecteerde normen zijn nader geoperationaliseerd aan de hand van de volgende documenten en richtlijnen:

- [Basisfuncties voor lokale teams in kaart](#)
- [Kwaliteitskader werken aan veiligheid voor lokale teams](#)
- [Samen werken aan feitenonderzoek](#)
- [Samen met ouders en jeugdigen beslissen over passende hulp](#)

2 Conclusie

Dit hoofdstuk geeft de conclusies van de inspectie uit dit toezicht weer. Hierbij heeft de inspectie oog voor wat goed gaat, wat beter kan en wat beter moet.

Wat gaat goed?

Respectvol en duidelijk – Uitgangspunt voor medewerkers is het 'partnerschap' met het gezin. Medewerkers zijn gericht op het verkrijgen van overeenstemming met ouder(s) en/of jeugdige over de hulpvraag. Indien er sprake is van onveiligheid zijn medewerkers respectvol, maar ook duidelijk en doortastend.

Aandacht voor veiligheid - Het thema veiligheid staat centraal. Medewerkers hebben bij het in kaart brengen van de gezinssituatie aandacht voor de veiligheid in het gezin. Bij (mogelijke) onveiligheid worden methoden ingezet om de veiligheid in kaart te brengen en te bespreken, en maatregelen genomen om de onveiligheid af te wenden.

Integraal werken – Vanwege de inbedding in het Centrum Jeugd en Gezin kunnen medewerkers relatief makkelijk afstemmen met de verschillende netwerkpartners die zich bezig houden met het verlenen van (jeugd)hulp in de samenwerkende gemeenten.

Multidisciplinair werken – Medewerkers maken hun afwegingen met betrekking tot de inzet van jeugdhulp volgens het vierogenprincipe. In alle gevallen is een gedragswetenschapper betrokken en bij complexere hulpvragen volgt multidisciplinair overleg.

Deskundige professionals - Medewerkers hebben voldoende kennis van kenmerken en problematiek van de doelgroep. Medewerkers hebben vaak relevante werkervaring in de jeugdhulp of jeugdbescherming en zijn SKJ-geregistreerd. Ze werken methodisch, multidisciplinair, reflecteren op hun handelen via intervisie, hebben een persoonlijk ontwikkelplan en volgen bijscholing.

Wat kan beter?

Triage - De gemeenten kunnen verbeteringen doorvoeren in het meer structureel uitvragen van (veiligheid)risico's bij de triage. Medewerkers doen dat nu vooral op basis van kennis en ervaring. Een beschreven werkwijze of methode voor triage ontbreekt.

Spreken met jeugdigen – Medewerkers spreken niet altijd met jeugdigen bij het in kaart brengen van de wensen, behoeften en mogelijkheden. De inspectie vindt het actief betrekken van jeugdigen hierbij essentieel.

Kennis van richtlijnen – De richtlijn 'Samen met ouders en jeugdige beslissen over passende hulp' is onbekend bij medewerkers. De inspectie verwacht dat SKJ-geregistreerde medewerkers de geldende professionele richtlijnen kennen en ernaar handelen.

Informereren over klachtenregeling en vertrouwenswerk - De gemeenten informeren ouders en jeugdigen onvoldoende over de wijze waarop zij een klacht kunnen indienen en hulp kunnen krijgen van een vertrouwenspersoon, van bijvoorbeeld Zorgbelang Drenthe of Jeugdstem.

Wat moet beter?

Klachtenregeling – De gemeenten hebben weliswaar een klachtenprocedure voor ouders en jeugdigen die ontevreden zijn over de gemeentelijke toegang tot jeugdhulp, maar deze is gebaseerd op de Algemene wet bestuursrecht (Awb) en voldoet niet aan de vereisten die de Jeugdwet daaraan stelt.

VOG – Ten tijde van het toezicht waren niet alle VOG's van medewerkers in de personeelsdossiers opgenomen. De gemeenten hebben in hun reactie op het (concept)rapport aangegeven dat zij hierop een herstelactie hebben uitgevoerd. Inmiddels beschikken alle medewerkers die met jeugdigen in contact komen, ook die voor 2018 in dienst waren, over een VOG. Verder hebben de gemeenten hun beleid aangepast zodat van alle nieuwe medewerkers voor indiensttreding een VOG is overlegd.

Vervolg

Over het algemeen is de inspectie positief over de wijze waarop de (samenwerkende) gemeenten Hoogeveen en De Wolden op een methodische en integrale wijze de toegang tot de jeugdhulp vormgeven. Medewerkers zijn deskundig en spannen zich in om zo zorgvuldig mogelijk met het gezin de hulpvraag in beeld te krijgen. Daarbij hebben medewerkers veel aandacht voor de veiligheid binnen het gezin en maken ze hun afwegingen over de inzet van jeugdhulp in multidisciplinair overleg.

De inspectie heeft ook gezien dat sommige zaken beter kunnen of moeten, zoals het actiever betrekken van jeugdigen bij het proces om te komen tot de juiste hulp en het bieden van de juiste klachtenroute voor ontevreden ouders en jeugdigen. De inspectie heeft er echter vertrouwen in dat de gemeenten verbeteringen doorvoeren naar aanleiding van dit rapport en ziet daarom geen reden om vervolg te geven aan dit toezicht.

Nadat de inspectie in totaal vijftien toezichtonderzoeken heeft uitgevoerd in verschillende gemeenten, stelt de inspectie een overkoepelende rapportage op. Doel hiervan is de bevindingen uit de vijftien toezichtbezoeken te duiden in relatie tot het Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming en de Hervormingsagenda Jeugd.

3 Beschrijving van Toegangsteam Jeugd in gemeenten Hoogeveen en De Wolden

Positie, rol en taak

Positie van het toegangsteam

De Samenwerkingsorganisatie De Wolden Hoogeveen (hierna: SWO) adviseert en ondersteunt de twee gemeentebesturen bij de uitoefening van alle gemeentelijke taken en verleent diensten aan ongeveer 80.000 inwoners van de twee gezamenlijke gemeenten.

De gemeentelijke toegang tot jeugdhulp voor de gemeenten Hoogeveen en De Wolden is ondergebracht bij het Team Jeugd en Bijzondere Zorg (hierna: team JBZ) van de Eenheid Dienstverlening en Activering van SWO. Deze eenheid bedient het sociaal domein en geeft uitvoering aan alle wetten die daar onder vallen (Jeugdwet, Wet maatschappelijke ondersteuning, Participatiewet, Wet schuldhulpverlening en Wet passend onderwijs).

Onder het team JBZ vallen:

- Toegang Jeugd, bestaande uit twee teams: team Aanvragen Jeugdhulp en Bureaudienst (hierna: AJB team) en team Veilig Opgroeien (hierna: VO team).
- Praktijkondersteuners huisartsen Jeugd (POH-jeugd).
- CJG-coördinatoren (beleidsuitvoering en samenhang met voorveld).
- Thuiscoaches (inzet en regie bij meervoudige problematiek).
- Openbare Geestelijke Gezondheidszorg (bemoeizorg-team).
- Moeders van Hoogeveen (1000-dagen aanpak voor kwetsbare gezinnen).

Het team JBZ participeert in het Centrum Jeugd en Gezin (hierna: CJG) De Wolden Hoogeveen. Het CJG is een netwerkorganisatie waarin GGD Drenthe (hierna: GGD), Welzijn De Wolden, SWW Hoogeveen en de gemeenten nauw samenwerken rondom de thema's opgroeien, opvoeden en gezondheid. Zij bieden ondersteuning aan ouders, opvoeders en professionals. De welzijnsorganisaties bieden in opdracht van de gemeenten ambulante ondersteuning door inzet van schoolmaatschappelijk werk op alle scholen.

Inkoop jeugdhulp

Inkoop en contractmanagement met betrekking tot jeugdhulp en Wmo vindt plaats in samenwerking met andere gemeenten in de regio. Inkoop van jeugdhulp wordt gedaan door inkoopregio Zuid-Drenthe. De gemeente heeft overeenkomsten met 175 jeugdhulpaanbieders, waarbij 17 jeugdhulpaanbieders het grootste deel (82%) van het jeugdhulpbudget gebruiken.

Organisatie en werkwijze Toegangsteam Jeugd in Hoogeveen en De Wolden

Toegang jeugdhulp

Jeugdigen tot 18 jaar kunnen in De Wolden Hoogeveen op verschillende manieren geïndiceerde jeugdhulp krijgen. Dit kan onder andere via rechtstreekse doorverwijzing naar jeugdhulpaanbieders door een huis- of jeugdarts, of op basis van een jeugdhulpbepaling van een gecertificeerde instelling. Die aanvragen lopen niet via het CJG.

Een andere route loopt via het CJG. Medewerkers van de CJG-netwerkpartners zoals jeugdverpleegkundigen van de GGD, (school)maatschappelijk werkers en thuiscoaches kunnen namens het gezin een aanvraag voor jeugdhulp doen via het Multidisciplinair Overleg (hierna: MDO, zie onder). Zij vullen hiervoor samen met het gezin het 'Basisformulier Gezin' (hierna: basisformulier) in. Dit formulier vraagt om een beschrijving van de hulpvraag, de veiligheid in het gezin, de verschillende levensgebieden, de in te zetten hulp en gewenste doelen, inclusief de visie van het gezin hierop. Een belangrijk deel van de aanvragen voor jeugdhulp loopt via deze route.

Daarnaast kunnen ouders zich rechtstreeks tot de gemeenten wenden voor het aanvragen van jeugdhulp. Deze aanvragen worden in eerste instantie behandeld door het AJB team. Dat team vult dan samen met het gezin het basisformulier in. Bij onveiligheid in het gezin stemt het AJB team af met het VO team.

Dit rapport heeft betrekking op de laatste toegangsroute tot jeugdhulp, de route via het AJB of VO team. De twee andere routes blijven grotendeels buiten beschouwing.

Het AJB team

Het AJB team heeft een formatie van 4,9 FTE. Dit team levert de expertise rondom het inzetten van de juiste jeugdhulp. Hierbij gaat het om de lokale zorgroute, wettelijke kaders, zorginhoud en inhoudelijke consultatie. Deze expertise zet het team in bij inhoudelijke casussen en de (door)ontwikkeling van beleid en procedures.

Het AJB team zorgt voor een dagelijkse bureaudienstbezetting. Daarnaast behandelt het team aanvragen voor jeugdhulp. Bij alle aanvragen jeugdhulp wordt het vierogen-principe toegepast en afwegingen worden gezamenlijk gemaakt. Het team is verantwoordelijk voor het proces van aanvraag, het onderzoek en het toekennen van een beschikking. Bij onveiligheid stemt het AJB team af, zoals eerder beschreven, met het VO team.

Medewerkers van het AJB team hebben geen caseload. Hun betrokkenheid beperkt zich tot het beoordelen van aanvragen voor jeugdhulp en het opstellen van beschikkingen. Indien er regie op zorg nodig is (uitvoeringscoördinatie) dan wordt deze uitgevoerd door het voorliggend veld (GGD en beide welzijnsinstellingen).

Het VO team

Het VO team heeft een formatie van 7,9 FTE. Dit team draagt, in de samenwerking met andere betrokken partijen, zorgt voor de regie op veiligheid bij casussen waar veiligheid voor jeugdigen een risico vormt. Doel is om de veiligheid weer te borgen en de ontwikkelingsbedreiging te doen afnemen. Als dit niet lukt is dit team bevoegd om verzoeken tot onderzoek bij de Raad voor de Kinderbescherming in te brengen. Dit gebeurt via een beschermingstafel waar betrokken partijen aan deelnemen.

Het VO team is verantwoordelijk voor het hele proces van aanvraag, onderzoek, plan van aanpak (inzake veiligheid) tot beschikking. Het team schaaft pas af als de regie op veiligheid is geborgd of als de casus is overgegaan naar het gedwongen kader. De inzet van het VO team is op vrijwillige basis, maar niet vrijblijvend. Het VO team opereert op het snijvlak van vrijwillige en onvrijwillige jeugdhulp.

Binnen het CJG werkt het VO team volgens hetzelfde principe als in de samenwerking met het AJB team: meedenken, meedoen of overnemen. Dat wil zeggen, het VO team denkt mee met CJG-netwerkpartners bij veiligheidsvragen, doet eventueel mee in de gezamenlijke aanpak of neemt in het uiterste geval een casus over. Medewerkers van het VO team hebben een eigen caseload.

Indien de bevindingen van de inspectie over het AJB team en het VO team van elkaar verschillen dan worden deze apart vermeld.

Multidisciplinair overleg (MDO)

De vanuit het voorveld voorgestelde jeugdhulpbeschikkingen worden besproken in het MDO, tenzij er sprake is van enkelvoudige problematiek. In dat geval wordt de aanvraag enkel voorbesproken met de gedragswetenschapper en als hamerstuk in het MDO gebracht.

Het MDO toetst of de aangevraagde jeugdhulp passend is. Zij kijkt daarbij naar zowel inhoud als procedure. Is er voldoende informatie en overeenstemming over de in te zetten hulp, dan wordt er een beschikking opgemaakt waarna de jeugdhulp ingezet kan worden.

Aan het MDO nemen een jeugdarts van de GGD, een CJG procesondersteuner, de gedragswetenschapper van het AJB team en een medewerker van het AJB team deel. Aanvragen voor jeugdhulp door het VO team verlopen niet via het MDO, het VO team kan zelfstandig besluiten tot het afgeven voor jeugdhulpbeschikkingen. De gedragswetenschapper wordt hierbij altijd betrokken.

Casusoverleg

Er is een periodiek casusoverleg (Hoogeveen eens per week, De Wolden eens per 4 weken) waarin onder andere zorgmeldingen van Veilig Thuis worden besproken en verdeeld. Aan dit overleg nemen de gedragswetenschapper van het AJB team, een jeugdarts van de GGD, een jeugdverpleegkundige van de GGD, een schoolmaatschappelijk werker en een medewerker van het VO team deel. Zorgmeldingen worden getrieerd door Veilig Thuis Drenthe.

Medewerkers

De teams werken uitsluitend met SKJ-geregistreerde, over het algemeen ervaren medewerkers met een gevarieerde achtergrond in de (jeugd)hulpverlening en/of jeugdbescherming. Beide teams worden ondersteund door twee gedragswetenschappers. In totaal is hiervoor 52 uur beschikbaar.

Ontwikkeling Toegangsteam Jeugd in Hoogeveen en De Wolden

De gemeente Hoogeveen kent, anders dan de gemeente De Wolden, over het algemeen relatief veel behoefte aan ondersteuning en hulp. Dat geldt ook voor jeugdhulp. Dit hangt samen met de sociaal economische samenstelling van haar bevolking. Hoogeveen heeft een relatief groot aantal inwoners met een lagere sociaal economische status.

De kosten van jeugdhulp zijn de afgelopen periode gestegen. Het aantal klanten voor jeugdhulp is dalende, maar wel met hogere kosten per klant. Hoogeveen heeft na Assen het hoogste aandeel jongeren met jeugdhulp in Drenthe (12% van totaal aantal jongeren, De Wolden 9,2%). De gemeente zet voor jeugdhulp stappen om te komen tot meer regie, zowel op hulp in gezinnen als op de verschillende verwijzers. In dit kader overwegen de gemeenten om de uitvoeringscoördinatie bij meervoudige problematiek in eigen beheer (CJG, AJB team) te nemen. Nu voert het voorliggend veld deze taak uit.

Gemeentelijk toezicht jeugdhulp

Sinds januari 2020 is er een toezichthouder jeugd werkzaam binnen de gemeenten. Deze is gepositioneerd bij de toezichthouders Wmo en worden nu als gecombineerde toezichthouders Wmo-jeugd ingezet. Er is een plan van aanpak opgesteld voor de uitvoering van dit toezicht. Het plan van aanpak wordt op dit moment uitgevoerd. De toezichthouders hebben een rol ten aanzien van controle op de prestatielevering. Elk kwartaal worden cliënten gebeld voor controle op de prestatielevering. Toezichthouders doen elk kwartaal ook een steekproef onder aanbieders en acteren indien nodig op signalen.

4 Bevindingen

Dit hoofdstuk geeft de bevindingen van de inspectie uit het toezicht weer. De rapportage volgt de normen uit het JIJ-kader:

- Thema 1 gaat over de wijze waarop het lokale team de wensen en behoeften van de jeugdige en ouders in beeld krijgt. Hierbij is van belang dat de jeugdige en zijn ouders waar mogelijk de regie hebben, dat zij met respect worden behandeld en begrip en vertrouwen ervaren.
- Thema 2 gaat over de vakbekwaamheid van de professional in het lokale team. Daarbij kijkt de inspectie naar de professionaliteit bij het bepalen van de noodzakelijke hulp, het inschatten van de veiligheid en het methodisch handelen.
- Uit thema 3 van het JIJ-kader heeft de inspectie uitgelicht dat jeugdigen en ouders de mogelijkheid moeten hebben te reageren op hun plan, en dat hen op de mogelijkheden wordt gewezen waar zij terecht kunnen wanneer zij niet tevreden zijn over het lokale team.

Thema 1: Wensen en behoeften in beeld, jeugdigen en ouders hebben regie en worden met respect behandeld

Beeld

Eigen regie

Respect

Norm 1.1

Wensen, behoeften, mogelijkheden van jeugdigen, ouders en netwerk zijn bekend bij hulpverleners.

Wat gaat goed?

AJB team: Iedere week worden aanmeldingen verdeeld over de medewerkers. Bij nieuwe, eerste aanmelding volgt altijd een huisbezoek. Als het gezin al bekend is, bijvoorbeeld bij een aanvraag voor verlenging van de beschikking of bij een heraanmelding, volgt niet altijd een huisbezoek. Bij deze aanvragen wordt soms volstaan met telefonisch contact met het gezin.

Samen met het gezin wordt de situatie in kaart gebracht, onderzocht welke hulp nodig is en wie deze hulp het beste kan bieden. Daarbij maken de medewerkers gebruik van het basisformulier. In alle ingevulde basisformulieren leest een collega mee (duo/schaduw). Afwegingen worden op die manier altijd met z'n tweeën gemaakt op basis van het 'vierogen-principe'.

"De hulpvraag werd serieus genomen en werd meteen professioneel opgepakt"
Ouder

VO team: Inwoners kunnen zich niet zelf bij het VO team melden. Het VO team wordt ingezet op verzoek van het AJB team, via Veilig Thuis of door een CJG-netwerkpartner via het casusoverleg. De eerste inschatting van aard, ernst en urgentie wordt vaak gedaan tezamen met de melder. Vervolgens wordt kennisgemaakt met het gezin via een huisbezoek of in een overleg. Daarna volgt een tweede inschatting van aard, ernst en urgentie. Bij ouders is vaak sprake van weerstand, de angst is dat de kinderen uit huis worden geplaatst. Daarom zet het VO team, voor zover dat verantwoord is, in op het maken van veiligheidsafspraken met ouders ter voorkoming van uithuisplaatsing. Ook het VO team werkt in duo's en volgens het vierogen-principe.

De inspectie heeft in de dossiers gezien dat aan de hand van het basisformulier verschillende leefgebieden worden uitgevraagd en dat er sprake is van een actueel (gezins)beeld, wat aangepast wordt bij gewijzigde omstandigheden.

Als er al hulpverlening betrokken is bij het gezin/de jeugdige, dan worden die meegenomen en bouwen de medewerkers daarop voort. Ook als een gezin al eerder een aanvraag voor jeugdhulp deed bij de gemeente, wordt er in het (verkorte) basisformulier voortgebouwd op de vorige basisformulieren. In de gesprekken met medewerkers en ouders heeft de inspectie gehoord dat het gezin centraal staat en er adequaat contact gelegd wordt met betrokken hulpverleners.

Wat kan beter?

De inspectie heeft in gesprekken gehoord en in de dossiers gezien dat bij de triage (waaronder het inschatten van veiligheidsrisico's) door het AJB team vooral wordt geput uit de aanwezige kennis en ervaring van de individuele medewerkers. Een beschreven werkwijze of methode voor triage ontbreekt.

Norm 1.2

Jeugdigen en ouders hebben, waar mogelijk, regie over hun leven en welbevinden.

Wat gaat goed?

De medewerkers bespreken met ouders de ideeën en wensen van het gezin en nemen die op in het basisformulier. Ook beslissingen over de jeugdhulp worden in overeenstemming met het gezin genomen. De inspectie ziet de inbreng van en gezamenlijkheid met ouders terug in de dossiers (onder 'visie/motivatie ouders en jongere t.a.v. gestelde doelen en voorgestelde hulpverlening'), in de antwoorden van ouders uit de digitaal uitgezette vragenlijst en in de gesprekken met ouders. Ouders voelen zich gehoord en in de gelegenheid gesteld om mee te beslissen over het hulpverleningstraject.

Voor het VO team geldt de nuancering dat ouders een andere opvatting dan de medewerkers kunnen hebben over hetgeen nodig is in een gezin. De medewerkers stimuleren de eigen kracht, maar als de veiligheid van jeugdigen in het geding is, dan kan het VO team een deel van de regie overnemen. De medewerker van het VO team bespreekt bij ieder gezin met de gedragswetenschapper wat qua veiligheid bereikt moet worden.

Het VO team ziet en spreekt in principe altijd de jeugdigen, ook jongere kinderen en ook in afwezigheid van ouders. Het verslag van gesprekken met jongere kinderen wordt met de ouders besproken. Een reden om een enkele keer af te zien van het spreken met jeugdigen is bijvoorbeeld de betrokkenheid van een hulpverlener die de jeugdigen regelmatig ziet en spreekt.

Voor zowel het AJB team als het VO team is een praatplaat (infographic) gemaakt die de stappen, die de afzonderlijke teams doorlopen, op een mooie, laagdrempelige wijze inzichtelijk maken. De medewerkers vertellen dat ouders deze praatplaat digitaal ontvangen. Deze informatie wordt ook mondeling meegedeeld tijdens het huisbezoek door medewerkers. De medewerkers geven in gesprekken aan het belangrijk te vinden dat het gezin weet welke stappen er gezet kunnen of gaan

worden en waarom.

Tijdens de gesprekken vertellen medewerkers dat zij het netwerk van gezinnen in kaart brengen en waar mogelijk het netwerk inzetten. Medewerkers ervaren op dit punt een uitdaging, omdat het netwerk soms zeer beperkt is. Mogelijkheden worden dan gezocht in voorliggende alternatieven, zoals een buurtgezin.

Wat kan beter?

Het AJB team ziet en spreekt de jeugdigen niet altijd. In één van de gesprekken is verteld dat keukentafelgesprekken vaker zonder jeugdigen dan met jeugdigen worden gevoerd. In een ander gesprek vroegen medewerkers zich af of jeugdigen wel gebaat zijn bij een gesprek met de gemeente. Dit beeld wordt bevestigd door de uitkomsten van de digitale vragenlijst. Daaruit blijkt dat in het overgrote deel van de gevallen niet in afwezigheid van de ouders met jeugdigen wordt gesproken.

De inspectie vindt het zien en actief betrekken van kinderen en jeugdigen essentieel. Dit is nodig om tot een zo volledig mogelijke probleemanalyse te komen. Tevens draagt het bij aan de betrokkenheid van de jeugdige bij zijn of haar plan, en het in te zetten hulpaanbod. De inspectie signaleert dat het uitgangspunt "we spreken altijd de jeugdige zelf, tenzij" meer uniform en meer teambreed nageleefd kan worden.

Norm 1.3

Jeugdigen en ouders worden met respect behandeld en ervaren begrip, vertrouwen en veiligheid.

Wat gaat goed?

Uit de interviews en ingevulde digitale vragenlijsten blijkt dat ouders overwegend positief zijn over hun contact met de medewerkers van het AJB team en VO team. Ouders vertellen de inspectie dat de medewerkers het gezin serieus nemen, goed luisteren, voldoende tijd voor het gezin uit trekken en betrouwbaar zijn.

Medewerkers vertellen dat het belangrijk is om ouders goed mee te nemen in de stappen die genomen worden. Er is sprake van partnerschap, waarin samenwerken, gelijkwaardigheid en doen wat je belooft en transparant zijn belangrijke uitgangspunten zijn. Niet veroordelen, wel professioneel oordelen is voor medewerkers een belangrijk motto.

Partnerschap met de ouders is een belangrijk doel van het VO team, zo heeft de inspectie meerdere keren gehoord. Het uitgangspunt is dat ook ouders willen dat het voor jeugdigen veilig is. Maar er is in het begin bijna altijd sprake van weerstand bij ouders. Het VO team probeert daarom jegens ouders zo duidelijk mogelijk te zijn over wat de

"We kijken waar we
elkaar kunnen vinden"
Hulpverlener

grootste zorg van het team is. Vervolgens vraagt het VO team aan het gezin op welke wijze en met wiens hulp zij denken de veiligheid in het gezin te kunnen verbeteren. De inspectie heeft dit ook gelezen in een folder voor ouders over het VO team. In gesprekken is gezegd dat gezinnen in het gezinsplan moeten herkennen wat eerder met ouders, in netwerkbijeenkomsten en in gesprekken met jeugdigen is besproken en verteld. Het gezinsplan moet ouders en jeugdigen houvast en duidelijkheid bieden over de gemaakte (veiligheids)afspraken.

De manager laat de inspectie weten dat communicatieve vaardigheden onderdeel zijn van het selectieproces tijdens de sollicitatieprocedure.

De medewerkers en de gedragswetenschappers vertellen de inspectie dat ook gemotiveerd 'nee' wordt gezegd, mocht de situatie daar om vragen. Het belang van het kind en gezin staat centraal. De medewerkers hebben aandacht voor cultuurverschillen. Sommige medewerkers zijn contactpersoon voor het asielzoekerscentrum.

Thema 2: De vakbekwame professional in het lokale team

Veiligheid

**Hulp die
Aansluit**

**Methodisch
Handelen**

Norm 2.1

Hulpverleners maken professionele afwegingen over de veiligheid van jongeren.

Wat gaat goed?

Veiligheid is voor het AJB team een thema dat tijdens het onderzoek altijd wordt verkend. Veiligheid in het gezin is één van de onderwerpen tijdens de gesprekken met gezinnen. In het basisformulier staan vier veiligheidsvragen opgenomen, die altijd door de medewerkers van het AJB team worden ingevuld.

Het AJB team heeft afspraken gemaakt over wanneer het Actuarieel Risicotaxatie Instrument voor Jeugdbescherming (ARIJ) ingevuld moet worden. De inspectie ziet deze werkwijze terug in de geraadpleegde dossiers.

In overleg met de medewerkers, eventueel gedragswetenschapper en het VO team wordt besloten of het AJB team de aanvraag overdraagt aan het VO team. De inspectie hoort van de medewerkers en van de gedragswetenschappers dat elke casus in het zes-wekelijkse (multidisciplinair) casusoverleg inhoudelijk wordt besproken.

Het thema veiligheid staat binnen het VO team centraal. De medewerkers van het VO team stellen een veiligheidsplan of gezinsplan op waarin de beschermende en risicofactoren staan beschreven. Als er veiligheidsvoorwaarden door Veilig Thuis zijn gesteld, dan worden die opgenomen in het veiligheidsplan. De inspectie ziet deze werkwijze terug in geraadpleegde dossiers.

De gedragswetenschapper van het VO team kijkt in een 'startbespreking' mee bij het wegen van risicofactoren en bij het bepalen van het 'statement of danger' (wat is onze grootste zorg voor de toekomst) en bespreekt met de medewerker de aanpak: wat willen we nog weten, wat ga je doen, wie ga je spreken, wie is op de hoogte van de onveiligheid en wie kunnen we belangrijk maken?

AJB stelt altijd deze vier vragen:

1. Zijn er vermoedens of aanwijzingen dat de jeugdige op dit moment fysiek in gevaar is?
2. Zijn er aanwijzingen voor bedreigend handelen of nalaten van de ouders?
3. Zijn er kind signalen die wijzen op een onveilige opvoedingssituatie of kindermishandeling?
4. Zijn er andere aanwijzingen voor een mogelijk onveilige opvoedingssituatie?

De medewerkers van het VO team maken gebruik van de Signs of Safety (SoS) methode om onveiligheid in het gezin te bespreken en om veiligheidsafspraken te maken. Zij zijn hierin getraind en de gedragswetenschapper van het VO team is zeer onderlegd in SoS. Methoden die het VO team in gesprekken met kinderen gebruikt zijn "Mijn leven" en "De drie huizen".

Norm 2.2

Hulpverleners bieden hulp die aansluit bij de problematiek, ontwikkelingsbehoefte en mogelijkheden van jeugdigen en hun ouders.

Wat gaat goed?

Tijdens themabijeenkomsten, die georganiseerd worden door en voor het VO team, worden actuele thema's uitgelicht om kennis en vaardigheden te blijven ontwikkelen. Complexe scheidingen is een voorbeeld van een thema dat recent behandeld is.

Externen worden geconsulteerd of ingeschakeld indien de eigen kennis ontbreekt, bijvoorbeeld juristen in het geval van complexere zaken vanuit het jeugdrecht, of het stellen van diagnoses door bevoegde professionals. De inspectie heeft in de dossiers gezien dat overgenomen diagnoses zijn gesteld door bevoegde, gekwalificeerde professionals.

De inspectie hoort van de medewerkers dat wordt gewerkt met het principe 'matched care'. Het uitgangspunt bij matched care is om direct de jeugdhulp in te zetten die nodig is (ook als dat intensieve, dure hulp is) en niet om te beginnen met zo licht mogelijke jeugdhulp en op te schalen indien nodig ('stepped care'). De inspectie ziet in de cliëntdossiers dat op basis van de analyse de bijpassende jeugdhulp wordt ingezet. Indien een beschikking voor jeugdhulp niet nodig is wordt gebruikgemaakt van het hulpaanbod in het voorliggend veld.

Wat kan beter?

De inspectie hoort van de gedragswetenschappers dat de richtlijn "Samen met ouders en jeugdige beslissen over passende hulp" onbekend is. Van SKJ-geregistreerde medewerkers verwacht de inspectie dat zij volgens de voor hen geldende professionele richtlijnen werken.

Wat moet beter?

De werkzaamheden van het jeugdteam vallen onder de Jeugdwet. Deze wet vereist dat medewerkers die met jeugdigen in aanraking komen een verklaring omtrent het gedrag (VOG) hebben, passend bij de functie die ze vervullen. Bij inzage in de personeelsdossiers heeft de inspectie vastgesteld dat de VOG's niet in alle gevallen op orde waren. De VOG's van medewerkers die voor 2018 in dienst waren ontbreken en twee VOG's zijn afgegeven na datum indiensttreding. De inspectie verwacht dat de VOG's zijn overlegd voordat met de werkzaamheden wordt begonnen.

Hulpverleners handelen methodisch en ontwikkelingsgericht.**Wat gaat goed?**

Er is sprake van zorgvuldige dossiervoering. De inspectie ziet in de dossiers dat er in rapportages en verslagen voldoende onderscheid wordt gemaakt tussen feiten en meningen, bijvoorbeeld door gebruikmaking van zinnen als 'moeder geeft aan dat', 'jeugdige vindt/zegt' en 'dit is ons advies'. De inspectie leest in de geraadpleegde cliëntendossiers ook actuele, inzichtelijke en navolgbare besluitvorming.

Er wordt gebruikgemaakt van een beslisboom die medewerkers door het proces van aanvraag tot (afwijzing van) beschikking leidt.

De medewerkers beschikken allen over basiskennis van het familie- en jeugdrecht en sommige medewerkers zijn op dit gebied extra deskundig. Indien nodig kunnen ook juristen worden geraadpleegd.

Er wordt gewerkt volgens het vierogen-principe, en er is tijdens werkbesprekingen en casuïstiekoverleg voldoende mogelijkheid tot multidisciplinair overleg. De gedragswetenschappers zijn daarnaast altijd beschikbaar voor overleg en afstemming.

Alle medewerkers van het AJB team en het VO team hebben een geldige SKJ-registratie. De medewerkers worden gefaciliteerd om te kunnen voldoen aan de voorwaarden voor herregistratie in het SKJ-register. De leidinggevenden en gedragswetenschappers vertellen de inspectie dat de medewerkers brede scholing volgen om hun werkzaamheden zo goed mogelijk te kunnen uitvoeren. Medewerkers van het VO team worden bijvoorbeeld jaarlijks bijgeschoold in SoS. Medewerkers nemen deel aan intervisie en er is ruimte voor een persoonlijk ontwikkelplan.

Alle medewerkers vervullen naast hun reguliere werkzaamheden, ook extra taken als aandachtsfunctionaris, waaronder voor Veilig Thuis, de bescherm tafels en de meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling.

Thema 3: De jeugdige en ouder weet hoe zij kunnen reageren op hun plan of wanneer zij niet tevreden zijn

Individuele Belangen

Norm 3.4

Het lokale team biedt jeugdigen en hun ouders de mogelijkheid voor hun individuele belangen op te komen.

Wat gaat goed?

Uit de gesprekken blijkt dat medewerkers van het jeugdteam de jeugdige en ouders in de gelegenheid om te reageren op het gezinsplan. In het basisformulier wordt aan ouders en jeugdigen gevraagd hun visie op de gestelde doelen en voorgestelde hulpverlening te geven.

Wat kan beter?

Uit de gesprekken met zowel de medewerkers als de ouders blijkt dat er onvoldoende voorlichting gegeven wordt over de mogelijkheid om een klacht in te dienen bij ontevredenheid over het lokale team en/of de medewerker(s). Dit beeld komt ook terug in de antwoorden op vragen uit de digitale vragenlijst. Wanneer ouders en/of jeugdigen problemen ervaren tijdens de begeleiding door de medewerkers van de teams, is er geen onafhankelijke vertrouwenspersoon bekend waarop ze een beroep kunnen doen, bijvoorbeeld van Zorgbelang Drenthe of Jeugdstem (voorheen stichting Advies- en Klachtenbureau Jeugdzorg (AKJ))¹.

Wat moet beter?

De Jeugdwet regelt de rechtspositie van jeugdigen en ouders. Zo is in artikel 4.2.1 bepaald dat ouders en jeugdigen te allen tijde een klacht rechtstreeks kunnen indienen bij een onafhankelijke klachtencommissie en dat ouders en jeugdigen op passende wijze op deze mogelijkheid worden gewezen. De notitie "Klachtbehandeling De Wolden Hoogeveen" die de inspectie heeft ontvangen is gebaseerd op de Awb en niet op de Jeugdwet. Volgens de notitie moet eerst verplicht de interne klachtenprocedure worden doorlopen. Daarna kan de gemeentelijke Ombudsman worden ingeschakeld. De Ombudsman is belast met het in tweede instantie beoordelen van klachten. Hiermee wordt niet voldaan aan artikel 4.2.1 van de Jeugdwet.

¹ Per 1 maart 2023 heeft het AKJ haar naam gewijzigd.

Bijlage: Verantwoording van het toezicht

De inspectie voerde het toezicht bij Toegangsteam Jeugd van (de samenwerkende) gemeenten Hoogeveen en De Wolden uit op 15 november 2022. Om tot een gefundeerd oordeel te komen, gebruikte de inspectie voor het toezicht verschillende informatiebronnen. De informatie uit deze bronnen is met elkaar vergeleken en gewogen. Voor het toezicht zijn de volgende bronnen betrokken:

- Een (telefonisch) gesprek met 2 jeugdigen.
- Een (telefonisch) gesprek met 3 ouders.
- 21 ingevulde gestructureerde vragenlijsten, ingevuld door cliënten van jeugdteam gemeenten Hoogeveen en De Wolden.
- Gestructureerde interviews met:
 - 8 medewerkers jeugdteam (4 AJB team, 4 VO team)
 - 2 gedragswetenschappers
 - 2 leidinggevenden
- De check van 10 dossiers op de aanwezigheid van de Verklaring Omtrent het Gedrag, scholing en SKJ-registratie van medewerkers, waarbij de inspectie op basis van een aantal criteria zelf de dossiers heeft geselecteerd.
- De check van 8 dossiers van gezinnen met jeugdigen. Hierbij was een medewerker aanwezig. De inspecties hebben zelf de dossiers geselecteerd.
- Analyse van de volgende documenten:
 - Afspraken driehoeksoverleggen juni 2019
 - Basisformulier verkort
 - Basisformulier CJG compleet
 - Beleidsregels jeugdhulp Hoogeveen 2022
 - Beleidsregels SWO De Wolden Hoogeveen
 - Beleidsregel interne klachtenprocedure De Wolden Hoogeveen
 - Beschrijving Veilig Opgroeien (meedenken-meedoen) 2019
 - Beslisboom
 - Checklist veiligheidsafspraken
 - Digitaal meldformulier procescoördinatie 2021
 - Folder Veilig Opgroeien
 - Gezinsplan Veilig Opgroeien
 - Handboek Jeugdhulp aanbieders 2022
 - Handreiking interventie Veilig Opgroeien 2018
 - Informatie ombudsman
 - Informatie onafhankelijke clientondersteuning
 - Modules en productcodes 2022
 - Nota klachtbehandeling 2017
 - PowerPoint CJG De Wolden Hoogeveen

- Praatplaat Veilig Opgroeien
- Presentielijst training complexe scheidingen
- Proces Procescoördinatie
- Procescoördinator CJG 2017
- Programmaplan herontwerp Sociaal Domein Hoogeveen
- Regeling tarieven jeugdhulp Hoogeveen 2022
- Route MDO enkelvoudige problematiek
- Uitvoeringsagenda programmaplan Sociaal Domein 2021
- Uitvoeringsnota jeugdhulp De Wolden 2021
- UVC handvat 2021
- Vacaturestelling JGWVO
- Vacaturetekst JWGAJB
- Vordering Jeugdhulp gemeente Hoogeveen 2022
- Visie document 2021 definitief
- Werkwijze beschermtafel Veilig Opgroeien
- Werkwijze MDO CJG De Wolden Hoogeveen

Duidelijk. Onafhankelijk. Eerlijk.

www.igj.nl